

Številka: 111-52/2023/11
Datum: 25. 08. 2023

Agencija za energijo izdaja na podlagi četrtega odstavka 12. člena Uredbe (EU) št. 347/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2013 o smernicah za vseevropsko energetska infrastrukturo in razveljavitvi Odločbe št. 1364/2006/ES in spremembi uredb (ES) št. 713/2009, (ES) št. 714/2009 in (ES) št. 715/2009 (UL L, št. 115, z dne 25. 4. 2013, str. 39) na podlagi vloge operaterja prenosnega sistema zemeljskega plina, družbe PLINOVODI, Družba za upravljanje s prenosnim sistemom, d.o.o., Cesta Ljubljanske brigade 11B, 1000 Ljubljana, ki jo zastopa direktor Marjan Eberlinc, naslednjo

ODLOČBO

1. Strošek naložbe za projekt PCI št. 6.26.1, Sklop Hrvaške in Slovenije pri Rogatcu, se razporedi tako, da operater slovenskega prenosnega sistema zemeljskega plina, družba PLINOVODI, Družba za upravljanje s prenosnim sistemom, d.o.o., Cesta Ljubljanske brigade 11B, 1000 Ljubljana, nosi strošek naložbe na slovenskem ozemlju.
2. Posebni stroški v zvezi z izdajo te odločbe niso nastali.

Obrazložitev:

Agencija za energijo (v nadaljevanju agencija) je 15. 5. 2023 od operaterja prenosnega sistema zemeljskega plina, družbe PLINOVODI, Cesta Ljubljanske brigade 11B, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju vlagatelj zahteve), prejela zahtevek za naložbo z vključenim zahtevkom za čezmejno razporeditev stroškov za projekt skupnega interesa PCI št. 6.26.1, Sklop Hrvaške in Slovenije pri Rogatcu (v nadaljevanju zahtevek za naložbo). Zahtevku za naložbo, ki vsebuje tudi utemeljen predlog za čezmejno razporeditev stroškov, sta bila priložena analiza stroškov in koristi (CBA) in poslovni načrt. Dne 13. 7. 2023 je agencija od vlagatelja zahteve prejela še dopolnitev zahtevka za naložbo z računskim modelom v MS Excel z obrazložitvijo, da se zahtevek za naložbo nanaša na »Opcijo II«, ki vsebuje celoten projekt PCI 6.26.1 Sklop Hrvaške in Slovenije pri Rogatcu (v nadaljevanju projekt). Dne 1. 8. 2023 je vlagatelj agenciji posredoval še dodatna pojasnila in informacije o posvetovanjih med operaterji prenosnih sistemov. Agencija je v skladu s točko 2.2. in 2.3 dokumenta Recommendation No 5/2015 of the Agency for the Cooperation of Energy Regulators opravila oceno popolnosti zahteve za naložbo. Agencija je pri tem ugotovila, da zahtevek za naložbo vsebuje vse potrebne dokumente, s čimer je agencija 24. 7. 2023 seznanila Agencijo za sodelovanje energetskih regulatorjev (v nadaljevanju ACER). Agencija je ACER v vednost poslala tudi kopijo zahtevka za naložbo.

Na podlagi prvega odstavka 12. člena Uredbe (EU) št. 347/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2013 o smernicah za vseevropsko energetska infrastrukturo in razveljavitvi Odločbe št. 1364/2006/ES in spremembi uredb (ES) št. 713/2009, (ES) št. 714/2009 in (ES) št. 715/2009 (UL L, št. 115, z dne 25. 4. 2013, str. 39, v nadaljevanju uredba) dejansko nastale stroške naložb, ki ne vključujejo stroškov vzdrževanja, povezanih s projektom skupnega interesa, ki spada v kategorije iz Priloge

II. 1 (a), (b) in (d) ter Priloge II. 2 uredbe, krijejo operaterji ustreznih prenosnih sistemov ali predlagatelji projektov infrastrukture za prenos v državah članicah, ki jim projekt zagotavlja neto pozitivni učinek v obsegu, v katerem jih ne krijejo dajatve za prezasedenost ali druge dajatve, plačajo pa jih uporabniki omrežja s tarifami za dostop do omrežja v teh državah članicah. Če je predlagatelj projekta več, v skladu z drugim odstavkom 12. člena uredbe ustrezní nacionalni regulativni organ od vseh predlagateljev nemudoma zahteva, da zahtevek za naložbe predložijo skupaj v skladu s tretjim odstavkom 12. člena uredbe.

Nadalje nacionalni regulativni organi v skladu s četrtnim odstavkom 12. člena uredbe najpozneje šest mesecev od datuma, ko zadnji zadevni nacionalni regulativni organi prejmejo zadnji zahtevek, po posvetovanju z zadevnimi predlagatelji projekta sprejmejo usklajene odločitve o razporeditvi stroškov naložbe, pri čemer te stroške projekta krije vsak upravljavec sistema in so stroški vključeni tudi v tarife. Nacionalni regulativni organi se lahko odločijo, da bodo razdelili le del stroškov ali jih razporedili v sveženj različnih projektov skupnega interesa. Pri odločitvi o čezmejni razporeditvi stroškov se upoštevajo ekonomski, socialni in okoljski stroški ter koristi projektov v zadevnih državah članicah ter morebitna potreba po finančni podpori.

Tretji odstavek 12. člena uredbe navaja, da predlagatelji projekta po posvetovanju z operaterji prenosnega sistema iz držav članic, ki jim projekt zagotavlja neto pozitivni učinek, predložijo zahtevek za naložbe vsem zadevnim nacionalnim regulativnim organom. V postopku je agencija ugotovila, da je pristojna za obravnavo zahtevka za naložbo, ker:

- projekt leži v celoti na ozemlju Republike Hrvaške in Republike Slovenije; na Hrvaškem projekt predstavlja 69 km plinskega cevovoda Lučko–Zabok–Rogatec (TRA-0-086), v Sloveniji pa projekt predstavlja nadgradnjo mejne merilne postaje Rogatec (TRA-N-390) in izgradnjo druge faze kompresorske postaje Kidričevo (TRA-N-094);
- iz analize stroškov in koristi izhaja, da projekt prinaša vsaki posamezni državi (Hrvaška, Slovenija in Avstrija) več kot 10 % neto koristi; iz analize stroškov in koristi tudi sledi, da so neto koristi vsake od preostalih držav v regiji manjše od 10 % skupnih koristi projekta.

Agencija je proučila zahtevek za naložbo, ki vključuje zahtevek za čezmejno razporeditev stroškov, v skladu s petim odstavkom 12. člena uredbe. Pri tem agencija podaja naslednjo obrazložitev:

- a) Ocena opredeljenih učinkov v vsaki zadevni državi članici, vključno z učinki, ki zadevajo tarife za omrežja

Po navedbah vlagatelja zahteve je projekt za Slovenijo pomemben predvsem z vidika povezovanja trgov s plinom, saj so koristi povezovanja trgov in posledično konvergence cen plina (kazalnik MINT – Market Integration) za Slovenijo za obdobje trajanja projekta (od leta 2027 do leta 2052) ocenjene na 699 mio EUR, kar pomeni 67 % skupnih koristi na slovenski strani. Preostale koristi izhajajo iz naslova povečanja zanesljivosti oskrbe, ki se kaže v zmanjšanju izpostavljenosti zmanjšanemu povpraševanju (kazalnik REtCD - Reduction in Exposure to Curtailed Demand) in so ocenjene na 296 mio EUR (29 % skupnih koristi) ter koristi zaradi manjših emisij CO₂ (vrednost preprečenih emisij toplogrednih plinov, ki bi bile

preprečene zaradi izvajanja projekta – kazalnik CO₂S¹ - CO2 Savings), ki so ocenjene na 41 mio EUR (4 % skupnih koristi).

Agencija se strinja, da so znatne koristi projekta za Slovenijo na področju povezovanja trgov, saj to omogoča večjo likvidnost trga s plinom in večjo konkurenčnost med dobavitelji ter lahko posledično pomeni nižjo ceno plina za končne uporabnike. Projekt bo omogočil prenos plina iz terminala za utekočinjen zemeljski plin na hrvaškem otoku Krk (v nadaljevanju terminal UZP Krk) do plinskega vozlišča CEHG² v avstrijskem Baumgartnu, ki je najpomembnejše trgovalno središče za oskrbo Slovenije s plinom. Kot ugotavlja ACER v poročilu o spremljanju trga³, so bile velike razlike v cenah plina med nekaterimi evropskimi vozlišči v obdobju poletja 2022 v veliki meri posledica različnih ravni dostopa plinskih vozlišč do trga utekočinjenega zemeljskega plina. Nadalje ACER še navaja, da je večja razpoložljivost uvoznih zmogljivosti utekočinjenega zemeljskega plina vplivala na izboljšanje cenovne konvergence na evropskem trgu plina. Nadalje se agencija strinja tudi z oceno vlagatelja zahteve, da bi Slovenija v primeru izvedbe projekta lahko imela znatne koristi zaradi povečanja zanesljivosti oskrbe oziroma zmanjšanja izpostavljenosti zmanjšanemu povpraševanju, saj znaša infrastrukturni kriterij (N-1) v letu 2023 samo 74,2 %⁴. Povečanje zmogljivosti obstoječe mejne vstopne točke Rogatec in za Slovenijo novi vir plina iz terminala UZP Krk bi bistveno zvišalo zanesljivost oskrbe v primeru prekinitve dobavnih poti ali virov plina iz smeri Avstrije ali Italije.

Agencija tudi ugotavlja, da čeprav se projekt trenutno obravnava kot projekt povezovanja trgov in zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom, je projekt zasnovan tako, da bo v prihodnje lahko preoblikovan v plinovod za prenos čistega vodika (vodikovod) in bo tako predstavljal del evropske vodikove hrbtenice.

Po ocenah vlagatelja zahteve bi projekt pomenil zvišanje vstopnih in izstopnih tarifnih postavk omrežnine slovenskega prenosnega sistema v 25 letih (od 2027 do 2052) povprečno za 9 % (brez CEF sredstev) oziroma povprečno za 7 % (s CEF sredstvi) glede na leto pred aktivacijo projekta (predvideno 75-odstotno sofinanciranje začetnega CAPEX, upravičenega do sofinanciranja). Projekt bi v prvem letu po aktiviranju projekta zahteval povečanje vseh vstopnih in izstopnih tarifnih postavk omrežnine za 36 % (brez CEF sredstev) oziroma za 26 % (s CEF sredstvi). Nato bi se tarifne postavke zaradi nižje amortizacije in predvidenih večjih zakupov zmogljivosti postopno zmanjševale in bi v letu 2052 dosegle skoraj povsem enako vrednost kot v letu pred aktivacijo projekta. Navedeno velja ob predpostavki postopnega naraščanja zakupa zmogljivosti na mejni vstopni točki Rogatec od manj kot 10 % tehnične zmogljivosti v prvih letih projekta do 25 % tehnične zmogljivosti v letu 2052. Na mejni izstopni točki Ceršak je predviden zakup zmogljivosti nekoliko manjši in ob postopnem letnem naraščanju zakupa zmogljivosti v letu 2052 doseže 19 % tehnične zmogljivosti. Vpliv na zakup zmogljivosti na preostalih mejnih povezovalnih točkah ni predviden.

Agencija se v postopku odločanja o čezmejni razporeditvi stroškov predmetnega projekta ni odločala o primernosti višine tarifnih postavk omrežnine, saj je takšno odločanje v skladu z Uredbo Komisije (EU) 2017/459 predvideno v postopku preskusa gospodarnosti. Ne glede na to pa agencija meni, da morajo tarifne postavke omrežnine

¹ Kazalniki MINT, REtCD in CO₂S so definirani v skladu z 2. metodologijo ENTOSOG za analizo stroškov in koristi projektov plinske infrastrukture, Februar 2019

² Central European Gas Hub

³ 2023 ACER Market Monitoring Report (MMR)

⁴ Vir: Desetletni razvojni načrt prenosnega plinovodnega omrežja za obdobje 2024–2033

posamezne vstopne oziroma izstopne točke odražati stroške prenosnega sistema, pri čemer se v skladu z Uredbo Komisije (EU) 2017/460 o oblikovanju kodeksa omrežja o usklajenih tarifnih strukturah za plin (UL L, št. 72, z dne 17. 3. 2017) pri določitvi posamezne tarifne postavke omrežnine lahko upošteva tudi konkurenčnost posamezne prenosne poti. Glede na oceno, da bi projekt brez sofinanciranja zahteval znatno povišanje tarifne postavke omrežnine mejne povezovalne točke Hrvaška–Slovenija, kar bi lahko pomenilo tudi nekonkurenčnost nove prenosne poti, hkrati pa bi projekt povzročil povišanje tarifnih postavk omrežnine tudi na ostalih točkah slovenskega prenosnega sistema, je sofinanciranje s sredstvi CEF ključnega pomena za uspešno izvedbo projekta.

b) Ocena poslovnega načrta

Poslovni načrt temelji na modeliranju ocenjenih dobav in porabe plina v Hrvaški, Sloveniji in Avstriji. Vlagatelj zahteve in operater prenosnega sistema Hrvaške predlagata porazdelitev stroškov projekta tako, da vsak operater nosi stroške izgradnje prenosnega sistema na svojem nacionalnem ozemlju. Po teritorialnem principu se delijo tudi lastništvo osnovnih sredstev, stroški delovanja in vzdrževanja in dolžnosti ter pravice, povezane z operativnimi aktivnostmi. Po ocenah in izračunih vlagatelja zahteve znaša strošek projekta (CAPEX) na slovenski strani 127,1 mio EUR (47 % celotnih stroškov projekta), medtem ko so stroški delovanja in vzdrževanja (OPEX) ocenjeni na 88 mio EUR, kar predstavlja polovico stroškov vzdrževanja celotnega projekta. V obdobju 2027–2052 bi po ocenah vlagatelja zahteve slovenski del projekta lahko generiral 41 mio EUR prihodkov (diskontirana vrednost), kar bi ob upoštevanju preostanka vrednosti, stroškov naložbe in stroškov vzdrževanja pomenilo, da projekt ni finančno vzdržen. Po izračunih vlagatelja zahteve so vsi trije finančni kazalniki nezadostni (finančna neto sedanja vrednost $NSV_f = -101,3$ mio EUR, finančna interna stopnja donosnosti $ISD_f = -7,5$ %, finančni količnik relativne koristnosti $K/S_f = 0,3$).

Agencija je proučila poslovni načrt in pri tem ugotavlja, da ob obstoječih ocenah in predpostavkah ter ob uporabljenih scenarijih projekt ustvarja negativni finančni tok in je zato brez sofinanciranja finančno neizvedljiv. Posledično agencija podpira vlagatelja zahteve v nameri, da za projekt pridobi finančno pomoč v obliki sredstev CEF.

c) Pozitivni učinki na regionalni ravni ali ravni Unije, ki bi jih ustvaril projekt

Vlagatelj zahteve v zahtevku za naložbo navaja številne pozitivne učinke projekta tako na nacionalni kot tudi na regionalni ravni:

- projekt bo pripomogel k vzpostavitvi odpornega in medsebojno povezanega evropskega plinovodnega omrežja, saj bo omogočil dodatne dobave utekočinjenega zemeljskega plina preko terminala UZP Krk in bo tako prispeval k nadomestitvi izgube uvoza ruskega plina;
- s povečanjem tehničnih zmogljivosti na poti HR-SI-AT bo projekt odpravil ozka grla na tem delu plinskega omrežja EU. Države v regiji (predvsem Hrvaška, Slovenija in Avstrija) bodo pridobile boljši dostop do terminala UZP Krk in vozlišča CEGH. Tako bodo zmanjšana tveganja nezadostnih virov v primeru izrednih razmer pri oskrbi z energijo;
- z diverzifikacijo virov bo zagotovljena tudi večja zanesljivost oskrbe. Projekt bo omogočil nove vire oskrbe regije z zemeljskim plinom, saj bo omogočil dostop do svetovnih trgov utekočinjenega zemeljskega plina (preko terminala UZP Krk) in

dostop do potencialnega plina iz Azerbajdžana (v povezavi s Trans-anatolskim plinovodom, Trans-jadranskim plinovodom in načrtovanim Jonsko-jadranskim plinovodom (IAP));

- projekt bo v državah jugovzhodne Evrope povečal likvidnosti trga s plinom, pripomogel bo k zmanjšanju razponov lokacijskih cen plina in k povečanju zanesljivosti oskrbe s plinom ter s tem k večji blaginji ne le neposredno vključenih držav, temveč tudi celotne regije;
- projekt bo povečal razpoložljivost plina na hrvaškem, slovenskem in avstrijskem trgu tudi za proizvodnjo električne energije. Tako bo podprl cilje trajnostne oskrbe z energijo z odpravo oziroma zmanjšanjem emisij, ki izhajajo iz proizvodnje električne energije v elektrarnah na premog;
- projekt bo v kratkoročni in srednjeročni perspektivi omogočal prenos večje mešanice vodika in metana. Večja vsebnost vodika v plinastem gorivu bo zmanjšala emisije, povezane s proizvodnjo električne energije in drugimi sektorji porabe;
- dolgoročno se pričakuje, da bo projekt v celoti prilagojen prenosu vodika in drugih razogljčenih plinov, ki so ključni v procesu razogljčenja evropskega gospodarstva.

Agencija se strinja z navedbami vlagatelja zahteve glede pozitivnih učinkov projekta na regionalni ravni in ravni EU in dodaja, da je projekt v skladu nekaterimi ključnimi cilji evropske energetske politike, to je zmanjšati odvisnost od ruskega plina, povečati konkurenco med dobavitelji plina in povečati energetska varnost držav EU.

d) Rezultati posvetovanj zadevnih predlagateljev projekta

Po navedbah iz zahtevka za naložbo je vlagatelj zahteve med razvojem projekta tesno sodeloval s hrvaškim operaterjem prenosnega sistema zemeljskega plina, družbo Plinacro d.o.o. Oba operaterja sta skupaj razvijala projekt in se pri tem posvetovala tudi z avstrijskim operaterjem prenosnega sistema, družbo Gas Connect Avstrija (GCA). Dne 17. 3. 2023 so bili GCA predstavljeni tudi rezultati zahtevka za naložbo, potem ko mu je bila v decembru poslana lista predpostavk, o katerih je bil v januarju dosežen skupen dogovor. Nadaljnja spletna komunikacija v zvezi z rezultati zahtevka za naložbo je bila z GCA izvedena do konca marca 2023, s čimer so po navedbah nosilcev projekta zaključili vsa potrebna posvetovanja z avstrijskim operaterjem prenosnega sistema.

Dodatno k zgoraj navedenim posvetovanjem so decembra 2022 operaterji prenosnih omrežij zemeljskega plina (Plinacro, Plinovodi in GCA) podpisali memorandum, ki se osredotoča na nadaljevanje sodelovanja na področju razvoja energetske infrastrukture (v skladu s predpisi EU). Posebna pozornost je namenjena infrastrukturnim projektom, ki povezujejo prenosne sisteme v mejnih povezovalnih točkah (vključno s projekti na področju vodika), pa tudi usklajevanju in sodelovanju v zvezi s predložitvijo projektov skupnega interesa (PCI).

V procesu priprave zahtevka za naložbo sta operaterja prenosnega sistema Slovenije in Hrvaške marca 2023 izvedla sestanek z agencijo in predstavila predlog končne odločitve glede čezmejne razporeditve stroškov projekta.

Agencija spremlja razvoj plinovodne povezave med Hrvaško in Slovenijo vse od priprav na pridobitev statusa Projekta skupnega interesa na prvi listi PCI v letu 2013. Ker je projekt pridobil status PCI na vseh dosedanjih listah PCI, je bilo v zadnjem desetletju med nacionalnima regulativnima organoma Slovenije in Hrvaške in zadevnima operaterjema prenosnih sistemov izvedenih veliko sestankov in telefonskih razgovorov ter izmenjane veliko korespondence.

Agencija na podlagi vseh zgoraj navedenih aktivnosti ugotavlja, da se je vlagatelj zahteve redno in obširno posvetoval tako s hrvaškim kot tudi z avstrijskim operaterjem prenosnega sistema in tudi z agencijo, vse z namenom, da se projekt izvede optimalno tako s tehničnega kot tudi s finančnega ter ekonomskega vidika.

Na podlagi zgornjih ugotovitev je agencija odločila, kot izhaja iz prve točke izreka te odločbe, in stroške naložbe na slovenskem ozemlju v celoti naložila vlagatelju zahteve.

Agencija bo o odločitvi o razporeditvi stroškov v skladu s petim odstavkom 12. člena uredbe obvestila ACER.

V postopku izdaje te odločbe stroški niso nastali, zato je agencija na podlagi 118. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb) odločila, kot izhaja iz druge točke izreka te odločbe.

Ta odločba je takse prosta skladno z drugim odstavkom 2. člena Zakona o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 106/10 – uradno prečiščeno besedilo, 14/15 – ZUUJFO, 84/15 – ZZelP-J, 32/16, 30/18 – ZKZaš in 189/20 - ZFRO).

POUK O PRAVNEM SREDSTVU:

Zoper odločbo na podlagi prvega odstavka 418. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE, 172/21 – ZOEE, 204/21 – ZOP in 44/22 – ZOTDS) pritožba ni dovoljena, je pa dopusten upravni spor, ki se sproži z vložitvijo tožbe v 30 dneh po prejemu te odločbe, in sicer neposredno pisno pri Upravnem sodišču Republike Slovenije, Fajfarjeva 33, 1000 Ljubljana, ali na zunanjih oddelkih upravnega sodišča glede na sedež ali prebivališče tožnika, lahko pa se pošlje navedenemu sodišču po pošti. Šteje se, da je bila tožba vložena pri sodišču tisti dan, ko je bila priporočeno oddana na pošto. Tožba se vložijo v toliko izvodih, kolikor je strank v postopku. Tožbi je treba priložiti upravni akt, ki se izpodbija, v izvorniku, prepisu ali kopiji.

V upravnem sporu je na podlagi Zakona o sodnih taksah (Uradni list RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 58/14 – odl. US, 19/15 – odl. US, 30/16, 10/17 – ZPP-E, 11/18 – ZIZ-L, 35/18 – odl. US in 204/21) ob vložitvi tožbe treba plačati sodno takso, in sicer po tarifni številki 6111 v znesku 148 evrov. Taksa se plača na transakcijski račun sodišča, št. 01100-8450088976.

Vročiti – osebno:

- družba PLINOVODI, d.o.o., Cesta Ljubljanske brigade 11B, 1000 Ljubljana